

PÄLKÄNEEN RAUNIOKIRKKO

Kirkkomaan hoitotyön arkeologinen valvonta 2007

Pirkanmaan maakuntamuseo
Kulttuuriympäristöyksikkö
Hannu Poutiainen
2007

SISÄLLYS	Sivu
TIIVISTELMÄ	2
KOHTEEN PERUSTIEDOT	3
JOHDANTO	4
<i>Hoitotyö ja rahoitus</i>	4
<i>Kohteen tutkimushistoriasta</i>	4
<i>Hoitotyön tavoitteet</i>	4
<i>Käytetyt menetelmät</i>	4
VALVONNAN SUORITUS	5
<i>Mittaukset</i>	5
<i>Dokumentointi</i>	5
<i>Hoitotyön käytännön toteutus</i>	5
<i>Arkeologiset havainnot</i>	5
YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT	7
LÄHTEET	8
LIITTEET	
<i>Kuvat kohteesta</i>	9
<i>Digikuvat löydöistä</i>	14
<i>Kartat</i>	17
<i>Luettelo löydöistä</i>	25
<i>Luettelo digikuvista</i>	25
<i>Negatiiviluettelo</i>	26
<i>Karttaluettelo</i>	27

TIIVISTELMÄ

Pirkanmaan maakuntamuseo valvoi Pälkäneen Rauniokirkon pihamaa-alueella kirkkomaan hoitotyötä. Työ liittyi Pälkäneen Vanhankirkon suojeluyhdistyksen tavoitteeseen saada paikoin hyvinkin epätasainen kirkon pohjoispuolinen kirkkomaan kohta tasaisemmaksi. Siten alueen hoito jatkossa, kuten ruohon leikkaaminen, on aiempaa helpompi suorittaa.

Työn teetti Pälkäneen Vanhankirkon suojeluyhdistys ry, kustannukset 2862 e + alv.
Kenttätöyönjohtaja FM Hannu Poutiainen. Kenttätöyöaika kolme päivää (18. 6. – 20. 6. 2007),
hoidettu ala noin 250 m².

KOHTEEN PERUSTIEDOT

<i>Kunta</i>	Pälkäne
<i>Kylä</i>	Onkkaala
<i>Kohdenimi</i>	Rauniokirkko
<i>Muinaisjäännösrekisterinumero</i>	635 00 0002
<i>Muinaisjäännöstyyppi</i>	Kirkkorakenteet
<i>Muinaisjäännöstyyppin tarkenne</i>	Kirkon raunio
<i>Ajoitus</i>	Myöhäiskeskiaikainen
<i>Rauhoitusluokka</i>	1
<i>Tutkimuksia</i>	Jussila, T. 1991, koekaivaus Hiekkänen, M. 1993, tarkastus Adel, V. 1998, kaivaus Mikkola, E. 2001 ja 2003, kaivaus Mikkola, E ja Vuoristo, K. 2003, kaivaus Vuoristo, K. 2004, inventointi Soininen, O. 1993 ja 1995
<i>Aiempia hoitotöitä</i>	
<i>Peruskarttanumero</i>	2141 04
<i>Peruskartan nimi</i>	Pälkäne
<i>Yhtenäiskoordinaatit</i>	p 6807 36 i 3353 67 k 101 – 102 m mpy
<i>Peruskoordinaatit</i>	x 6804 32 y 2514 20 z 101 – 102 m mpy
<i>Koordinaattiselite</i>	Keskipiste
<i>Etäisyystieto</i>	Uudesta kirkosta noin 1 km koilliseen
<i>Tila</i>	Rno 24:4
<i>Maanomistaja</i>	Pälkäneen ev.lut. srk
<i>Aiempia löytöjä</i>	KM 92087, KM 98050:1-68, KM rahak. 98061:1-9, KM 2002 020:1-80, KM rahak. 2002 023:1-4 KM 2004 045:1-190

Sijainti ja maasto Kohde sijaitsee Mallasveden ja Pälkäneveden välisellä kannaksella, Lahti – Tampere –tien (nro 12) itäpuolella. Kirkon rauniot ovat suhteellisen tasaisen peltoalueen länsireunalla.

Kohteen kuvaus Raunioitunut kirkko, jota ympäröi kirkkomaa (laajuus noin 60 x 75 m). Kirkon vierestä merkkejä myös rautakaitisesta ruumiskalmistosta. Kirkkomaa on maisemaltaan suhteellisen avoin, ja siellä kasvaa vain muutamia puita, kuusia ja jokunen koivu. Kirkkomaa on hoidettu, ja aluskasvillisuus siellä on ruohoa. Aluetta kiertää kivipylväät ja paikoin lisäksi maavalli, joka sisältää enemmän tai vähemmän kiviä. Muutamia irtonaisia kiviä on myös (kasattu) pellon ja kirkkomaan rajalle, alueen eteläosaan.

KENTTÄTYÖTIEDOT

<i>Kenttätyö</i>	Valvontatyö, H. Poutiainen 2007
<i>Kenttätyöaika</i>	Kolme päivää, 18. 6.- 20. 6. 2007
<i>Hoidon kohteena ollut alue</i>	Kirkon itäpäädyn viereinen alue
<i>Hoidettu ala</i>	Kokonaisala 250 m ²
<i>Löydöt</i>	101 kpl, mm. rautainen solki, rautahela, takonauloja, muutamia ihmisen ja eläinten luita, resenttejä löytöjä.
<i>Valokuvat</i>	Mustavalkonegatiivi nrot 2 – 10, Pirkanmaan maakuntamuseon kulttuuriympristöyksikön kokoelmat

JOHDANTO

Hoitotyön ja sen valvonnan toteutus ja rahoitus

Pirkanmaan maakuntamuseo valvoi Pälkäneen Rauniokirkolla kirkkomaan hoitotyötä. Työ liittyi Pälkäneen Vanhankirkon suojeluyhdistyksen tavoitteeseen tasoittaa paikoin hyvinkin epätasaista kirkkomaan pohjoispuolista osaa. Hoidon yhteydessä oli tarkoitus madaltaa kirkon itä- ja pohjoispuolella sijaitsevaa vallimaista maakumpareta. Museovirasto rakennushistorian osasto katsoi, että työ voitiin suorittaa arkeologin valvoessa vallin kaivamista. Sen jälkeen suojeluyhdistys tilasi vallin poistamisen valvonyhteyden.

Työn teetti Pälkäneen Vanhankirkon suojeluyhdistys ry, kustannukset 2862 e + alv. Kenttätöyönjohtajana toimi FM Hannu Poutiainen ja apulaistutkijana FM Jouko Pukkila, jotka myös tekivät valvonnan suunnitteluun ja raportointiin liittyneet muut tehtävät. Valvojana oli tutkija Ulla Lähdesmäki. Kenttätöyöaika oli kolme päivää (18. 6. – 20. 6. 2007), hoidettu ala noin 250 m².

Kohteen historiasta

Kirkkorakennus on peräisin 1400- ja 1500-lukujen vaihteen tienoilta, mutta alueelta on löydetty myös rautakautisia hautoja. Itse kirkon sisäpuolista aluetta sekä kirkkomaata onkin käytetty pitäjäläisten hautapaikkana useita vuosisatoja. Kirkon rakenteellisten ongelmien takia Pälkäneelle alettiin rakentaa uutta kirkkoa, joka valmistui 1839, jolloin vanha kirkko jäi pois käytöstä.

Uuden kirkon rakentamisen yhteydessä kirkkomaata ympäröinyt kiviaita purettiin ja kuljetettiin uuden hautausmaan rakennustarpeiksi. Kun sittemmin myös kirkon lattia purettiin, suhteellisen pinnassa olleita hautoja ja ruumisarkkuja tarvelivat niin ihmiset kuin eläimetkin. Myöhemmin 1800-luvun lopulla alue päätyi yksityiseen omistukseen, minkä jälkeen kirkko sai toimia jopa heinälatona ja kirkkomaata vasikkahakana. Kirkon katto romahti alas vuonna 1890 ja puoli vuotta siitä katon loputkin jäänteet revittiin alas.

Wiljo-Kustaa Kuulialan (1949) mukaan hautausmaan aidan purkamisen ja kivien pois kuljettamisen jälkeen vanhan kalmiston ympärille pystytettiin tavallinen risuaita eli riukuaita. Myös pystyyn jäänyttä päätykolmiota yritettiin vetää köysillä alas siinä kuitenkaan onnistumatta

Kirkkoa on aika ajoin korjattu 1930-luvulta lähtien. Museoviraston muinaisjäännösten hoitoyksikön kohteena alue on ollut vuodesta 1993, ja aluetta on hoitanut Pälkäneen Vanhankirkon suojeluyhdistys.

Muinaisjäännöshoitotyön tavoitteet

Työ liittyi tavoitteeseen saada paikoin hyvinkin epätasainen kirkon pohjoispuolinen kirkkomaan kohta tasaisemmaksi. Siten alueen hoito jatkossa, kuten ruohon leikkaaminen, on aiempaa helpompaa suorittaa.

Käytetyt menetelmät

Maa-aines kaivettiin lapioilla ja kivet kuljetettiin pois pienellä kaivinkoneella (Bob Cat) Kaikki kaivettu maa-aines seulottiin

HOITOTYÖN SUORITUS JA ARKEOLOGISET HAVAINNOT

Mittaukset

Ennen varsinaisen työ aloittamista alue vaaittiin siten, että peruslinja sijoitettiin kulkemaan pitkin vallia. Siihen nähden vedettiin kaksi poikittaista linjaa kirkon pitkien seinien jatkeeksi ja yksi päätyikkunan kohdalta vallille päin. Pintaluvut otettiin linjoilta kahden metrin välein.

Hoitotyön lopuksi alue vaaittiin

Dokumentointi

Työ aloitettiin ottamalla kirkon itäpuoleisesta alueesta valokuvat ennen vallin poistamista. Vallista paljastuneet rakenteet dokumentoitiin valokuvaamalla ja piirtämällä. Hoitotyön lopuksi alueesta otettiin yleiskuvat.

Hoitotyön suoritus

Koska maa-aineksen seassa oli oletettua selvästi enemmän kiviä, kaivaminen oli suhteellisen vaivalloista ja työssä käytettiin apuna pientä kaivinkonetta (bob cat), lähinnä kivien pois kuljettamiseen paikalta. Kun oli käynyt ilmi, että vallissa oli suhteellisen paljon kiviä, tuli kyse siitä, kasataanko ne jonnekin kirkkopihan alueelle vai viedäänkö pois. Kirkkopihalla ei todettu olevan sellaista paikkaa, jonne kivet, suhteellisen suuri määrä, olisi voitu luontevasti sijoittaa ilman että ne olisivat häiritseviä tavalla tai toisella: Siksi ne päätettiin kasata kirkkopihan reunalle pois kuljettamista varten.

Maa-ainesta poistettiin siten, että sitä kaivettiin lapioilla ja seulottiin niille kohdin, joissa alueella oli kuoppia, painanteita ja/tai kiviä. Seulonnassa käytettiin kahden hengen kuivaseulaa, jonka verkossa oli 6 mm silmäkoko. Maa-aines, hieta, oli kuivaa ja se meni hyvin seulan läpi.

Kun vallin kaivettavan osan pohjoispäästä tuli kiviä joissa oli laastia kiinni, päätettiin, ettei vallin kaivamista jatketa alunperin suunnitellusti. Se lopetettiin kohtaan, jossa yksi kivi oli selvästi esillä ja maanpinnan yläpuolella (eteläisempi murattu rakenne). Työn keskeyttämisen vaiheessa kaivetuksi aiotusta vallin osasta oli saatu kaivetuksi noin puolet. Kun maa-aines oli kaivettu ja seulottu painanteiden ja kuoppien kohdalle, seulottu maa-aines käytiin kauttaaltaan läpi metallinilmäisimellä. Lopuksi maanpinnalta kerättiin pois juurten pätkät ja haravoitiin pois pintaan jääneet pienet kivet.

Kaikkina kolmena päivänä mukana töissä oli viisi vapaaehtoista työntekijää Heikki Reskolan johdolla..

Arkeologiset havainnot

Ennen maa-aineksen poistamisen aloittamista vallin poikki vedettiin yhden metrin levyinen koekaista sen seikan selvittämiseksi, minkä tyyppisestä vallista on kysymys. Oletus oli että kyseessä olisi ojankaivuun yhteydessä syntynyt maavalli. Samanaikaisesti koekaistan kaivamisen kanssa kairattiin vallia muista kohdista kevyellä maanäytekairalla.

Sekä koekaistasta että kairauksesta ilmeni, että vallissa oli maa-aineksen lisäksi odotettua enemmän kiviä, joista osa tuli maanpintaan saakka ja paikoin hieman sen ylikin. Koekaistan kohdalla vallissa kaivettiin maanpinnan samalle tasolle kuin maanpinta oli vallin kirkkopihan puoleisella alueella. Maa-aineksessa olleet kivet olivat koekaistan kohdalla, joka oli kirkon koillisnurkasta itään, pyöreitä ja vaikuttivat olevan lähinnä pellolta kerättyjä.

Sen sijaan kirkon luoteisnurkasta itään maavallista pisti silmään kulmikkaita ja yksi jopa suorasi vuinen kivi. Sen takia siitä poistettiin maata lapioilla, jotta saataisiin selville oliko kyseessä

osa mahdollista kirkkoaitaa ja sen kylmämuurattua rakennetta. Kaivauksessa paljastui, että maa-aineksen joukossa oli laastia ja myöhemmin paljastui kulmikkaita kiviä, joissa oli kiinni lastia ja pienempiä pyöreähköjä kiviä.

Vallin pohjoispäästä paljastui lisää kiviä, joissa oli laastia kiinni. Päätettiin, ettei vallin kaivamista jatketa alunperin suunnitellusti vaan se lopetetaan kohtaan, jossa yksi kivi oli selvästi esillä ja maanpinnan yläpuolella. Pintamaata poistettaessa sen vierestä paljastui kaksi muuta kiveä. Ne kaivettiin, maanpintaa niiden ympäriltä poistamalla, paremmin esille. Näkyville jäi myös laastia.

Vallin eteläosassa kiviä oli vähemmän, ne olivat pyöreähköjä ja laastia ei ollut. Noin puolivälissä vallin työskentelyaluetta pohjoiseen mentäessä alkoi löytyä laastin kappaleita ja myös joitain särmikkäitä kiviä. Sen jälkeen laastia ja särmikkäitä kiviä oli suhteellisen runsaasti. Eri tyyppisen materiaalin sijainti vallissa merkittiin alueen yleis-/työkarttaan. Muutamia lohkokiviä ja kiviä, joissa oli laastia, otettiin talteen näytteiksi.

Löytöinä saatiin vallista muutamia eläinten ja ihmisten irrallisia, palamattomia luita. Sekoittuneesta lähellä maanpintaa olleesta kerroksesta tuli takonauloja, muototiiliä, laastia (jota ei kerätty talteen), tasolasia ja pullolasia.

Pintamaasta tuli metallinilmaisimella takonauloja ja seulonnassa muutamia ihmisenluita, taso- ja pullolasia. Kaikki tulivat samoilta alueilta ja syvyyksiltä, mikä viittaa ylimmän kerroksen sekoittuneisuuteen. Se olikin luonnollista, koska maa-aines oli kasatusta vallista ja vain muutamien kohdin - paikoissa joissa valliin kasatut kivet menivät ympäröivää maanpintaa alemmalle tasolle - hieman syvemmältä.

Levitellystä maa-aineksesta löydettiin metallinilmaisimella lähinnä takonauloja ja lisäksi muutamia tehdastekoisia nauvoja, yksi niittinaula, pistoolin lyijyluoti ja hylsy, sulanut kuparilejeerinkimöykky, mahdollinen arkun hela (rautaa, jossa niitti), viinapullon ja olutpullon korkki.

Loppuvaiheessa huomiota suunnattiin - suunnitelmien tarkistamisen jälkeen - kaivamatta jätetyn vallin pohjoispäähän. Siitä poistettiin turvetta ja maa-ainesta, joiden alta paljastui selvää muurattua harmaakivirakennetta (vastaavanlaista kuin kaivamatta jätetyn vallinosan eteläpäässä). Esille kaivetun osan pituus on 1,45 ja leveys 0,6 m. Se peitettiin fanerilevyrakenteella.

YHTEENVETO JA PÄÄTELMÄT

Hoitotyön aikana madallettiin osa kirkon itäpuolista vallia ympäröivän maanpinnan tasalle. Poistettu maa-aines levitettiin kuoppiin ja painanteisiin niiden tasoittamiseksi. Ennakko-oletuksena oli, että vallin maa-aines oli peräisin kirkon itäpuolisen kirkkomaan ja soratien välisestä ojankaivuusta. Näin lienee osittain, ja nimenomaan nyt hoitotyön kohteena olleen vallinosan eteläpäässä, missä kivet olivat pienehköjä ja pyöreitä mukulakiviä.

Sen sijaan pohjoisosassa kivet olivat ja ovat suurempia ja kulmikkaita, ja osaan niistä liittyy laastia. Lisäksi osa kivistä menee niin syvälle maan sisään, että senkään puolesta ne eivät vaikuta olevan peräisin ojankaivuusta. Esiin kaivettuna kivet näyttävät muodostavan muuratun harmaakivirakenteen – ei siis kylmämuurattua rakennetta. Tiedetään kuitenkin, että alkuperäinen kalmiston kiviaita purettiin ja kuljetettiin uuden hautausmaan rakennusaineiksi, minkä jälkeen vanhaa kalmistoa suojasi risu- eli riukuaita.

Laastilla muurattua harmaakivirakennetta on kuitenkin itse kirkossa, jonka seinistä osa on romahtanut alas. Onkin mahdollista, että vallin kohdalle on tuotu kirkon seinän purkukiviä, jotka tällä kohtaa yhdessä kivennäismaa-aineksen ja pienempien kivien kanssa muodostavat vallin; muurattua harmaakivirakennetta on vallin keskilinjan vaiheilla, sen sivuilla taas on kivennäismaata ja irtonaisempia kiviä. Kivet lienee kasattu joskus kirkon purkamisen jälkeen tehtävänänsä osoittaa kirkkopihan ja ympäröivän tilan välistä rajaa. Voi olla niinkin, että huonosti sujuneen itäpäädyn purkutyön jälkeen pudonneita kiviä on siivottu kirkkopihalta sen reunoille. Kolme tiiltä, joista kaksi muototiiliä, vahvistavat otaksumaa siitä, että osa vallin materiaalista on peräisin kirkkorakennuksesta.

Muinaisjäännöksen hoitotyön yhteydessä kävi ilmi, että vallissa on otaksuttua enemmän kiviä, ja niistä osa on muualta kuin ojankaivuusta. Tämä on syytä ottaa huomioon myöhemmän hoitotyön suunnittelussa ja sen toteuttamisessa, sikäli kuin se koskee ko. vallia. Ns. maavallia koskeva hoitotyö saattaakin jatkossa vaatia ensin pienimuotoisen arkeologisen koekaivauksen, jolla kirkkomaan eri puolilla selvitetään vallin luonnetta ja syntytapaa.

8. 11. 2007

Hannu Poutiainen
FM, arkeologi, kenttätyönjohtaja

LÄHTEET

Adel, V. 1998. Pälkäne, Rauniokirkko. Myöhäiskeskiaikaisen kivikirkon koekaivaus. Museovirasto, rakennushistorian osasto.

Koukkula, T. 1972. Pälkäneen historia 1500-luvulta 1860-luvulle. Pälkäneen historia. Vammala.

Kuuliala, W-K. 1949. Vanhaa Pälkänettä. Riihimäki.

Maisemasuunnittelu Hemgård 2006. Pälkäneen vanhankirkon maisemanhoitosuunnitelma.
Pälkäneen Vanhankirkon Suojeluyhdistys ry

Mikkola, E. 2002. Pälkäneen Rauniokirkko. Myöhäiskeskiaikaisen kivikirkon länsipäädyn kaivaus 13.9.-28.9.2001. Museovirasto, rakennushistorian osasto.

Mikkola, E. 2004. Pälkäneen Rauniokirkko. Myöhäiskeskiaikaisen kivikirkon kaivaus 4.6.-4.7.2003 ja 8.9.-19.9.2003. Museovirasto, rakennushistorian osasto.

LIITTEET**Kuvat kohteesta**

1 Pälkäne rauniokirkko. Kirkkomaata ympäröivä maavalli suhteessa kirkkoon ennen työn aloittamista. Lounaasta.

2 Maavallin sijainti suhteessa kirkkoon ennen työn aloittamista. Luoteesta.

3 Pälkäne rauniokirkko. Työkuva. Maavallia madalletaan ja maanpintaa tasoitetaan. Luoteesta.

4 Pälkäne rauniokirkko. Maavallista löytynyt muuratun rakenteen kappale.

5 Muurattua kivistä rakennetta (pohjoisempi) paljastettuna ja paikalleen jätettynä. Kaakosta.

6 Muurattua kivistä rakennetta (pohjoisempi) paljastettuna ja paikalleen jätettynä. Taustalla rauniokirkko. Koillisesta.

7 Muurattua kivistä rakennetta (eteläisempi) paljastettuna ja paikalleen jätettynä. Luoteesta.

8 Pälkäne rauniokirkko. Hoidettua kirkkomaan aluetta. Yleiskuva lounaasta.

9 Pälkäne rauniokirkko. Hoidettua kirkkomaan aluetta. Yleiskuva luoteesta.

Kuvat löydöistä

1 Sulanutta pronssia (vas.), rautahela ja rautasolki

2 Takonauloja

3 Hioinkivi

4 Muototiili

5 Muototiili

6 Tiili jossa koiran käpälän painanne

7 Ihmisen kallonluu

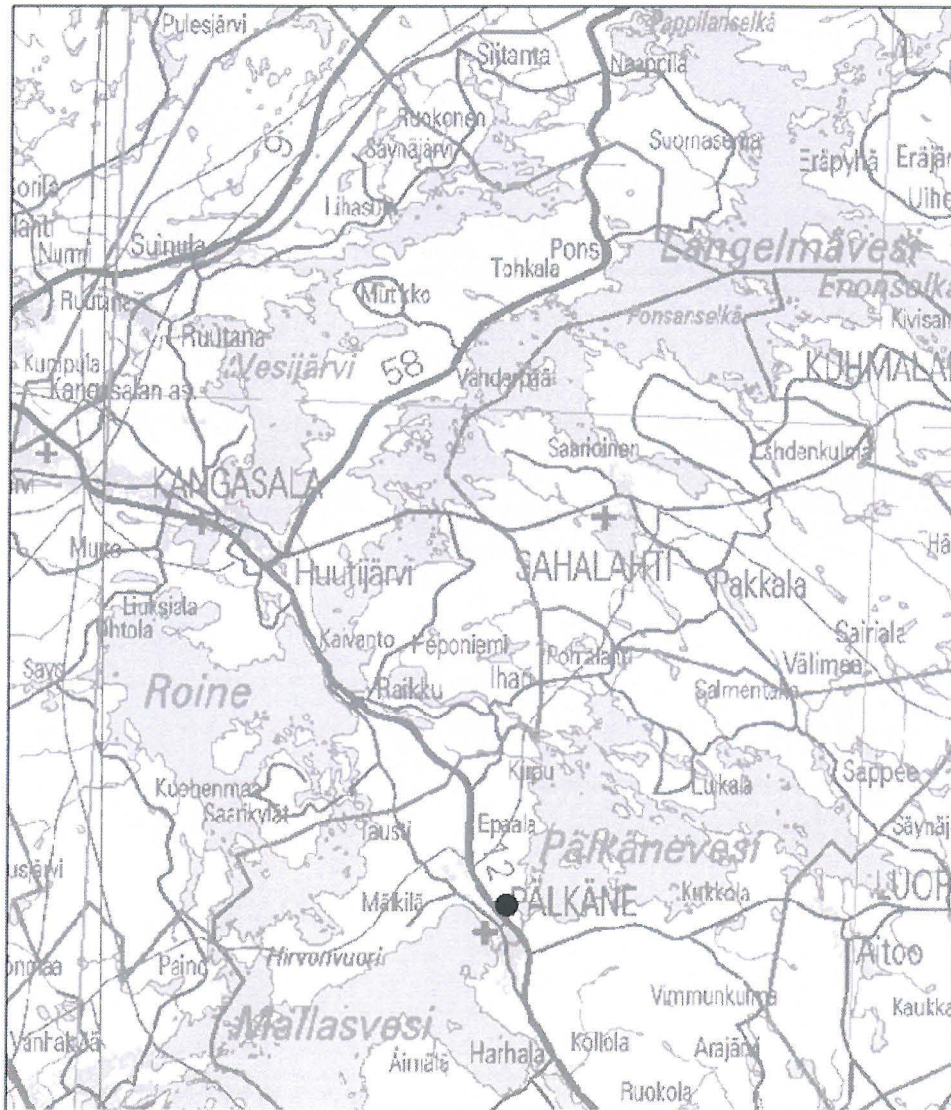

8 Ihmisen olkavarrenluu

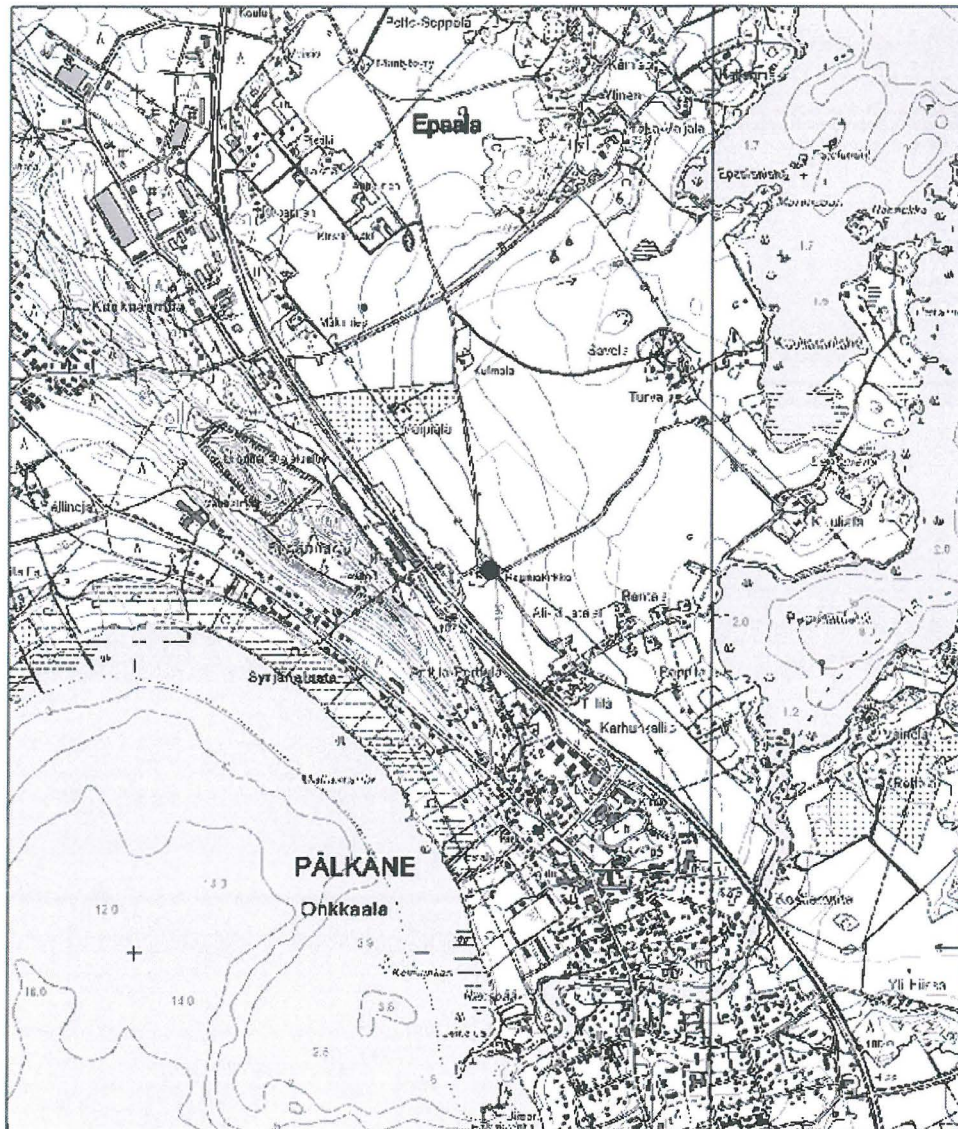
9 Ihmisen lonkkaluu

Kartat

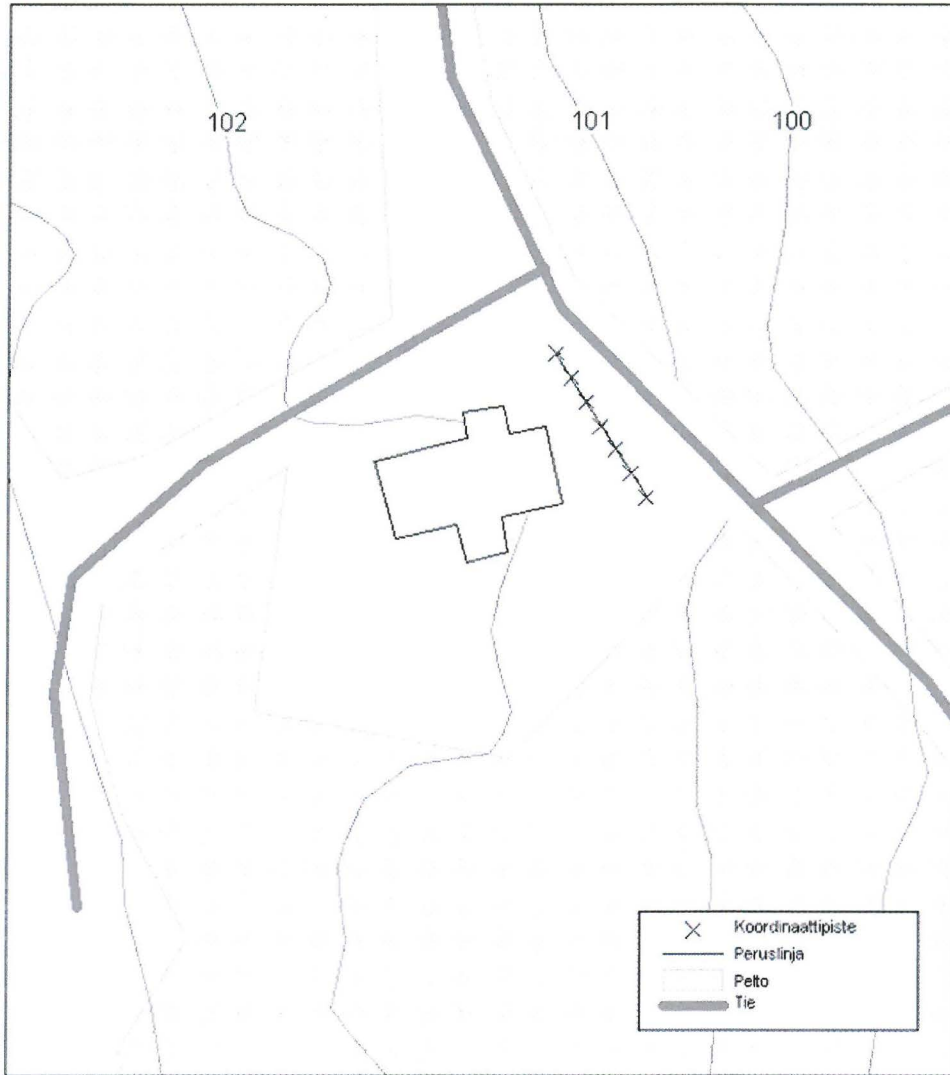
Kartta 1. Pälkäneen rauniokirkon sijainti.
 Mk 1:200 000.
 Cd Hame 2003.
 Visa lupa 20/2006.

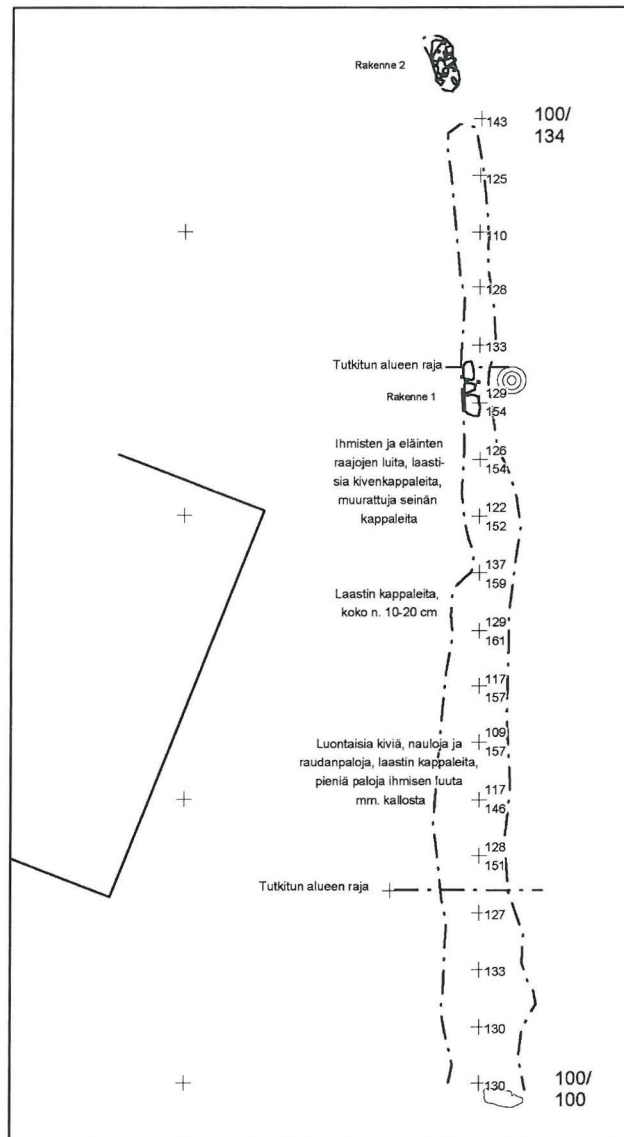

Kartta 2. Pälkäne rauniokirkko.
 Peruskarttaote 1:20 000.
 CD Häme 2003.
 Visa Lupa 20/2006.

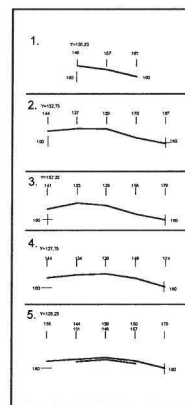
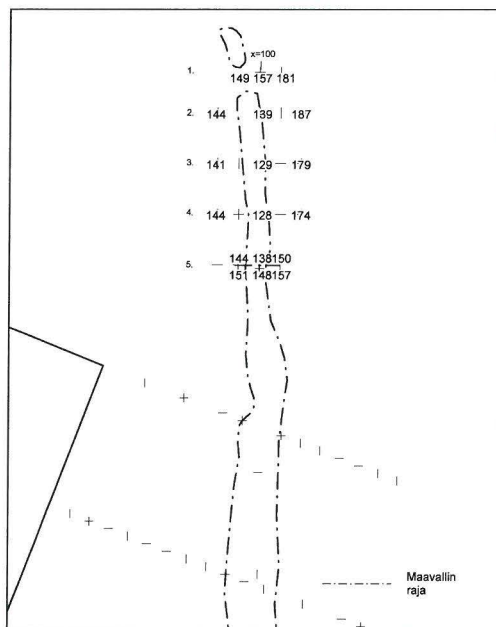
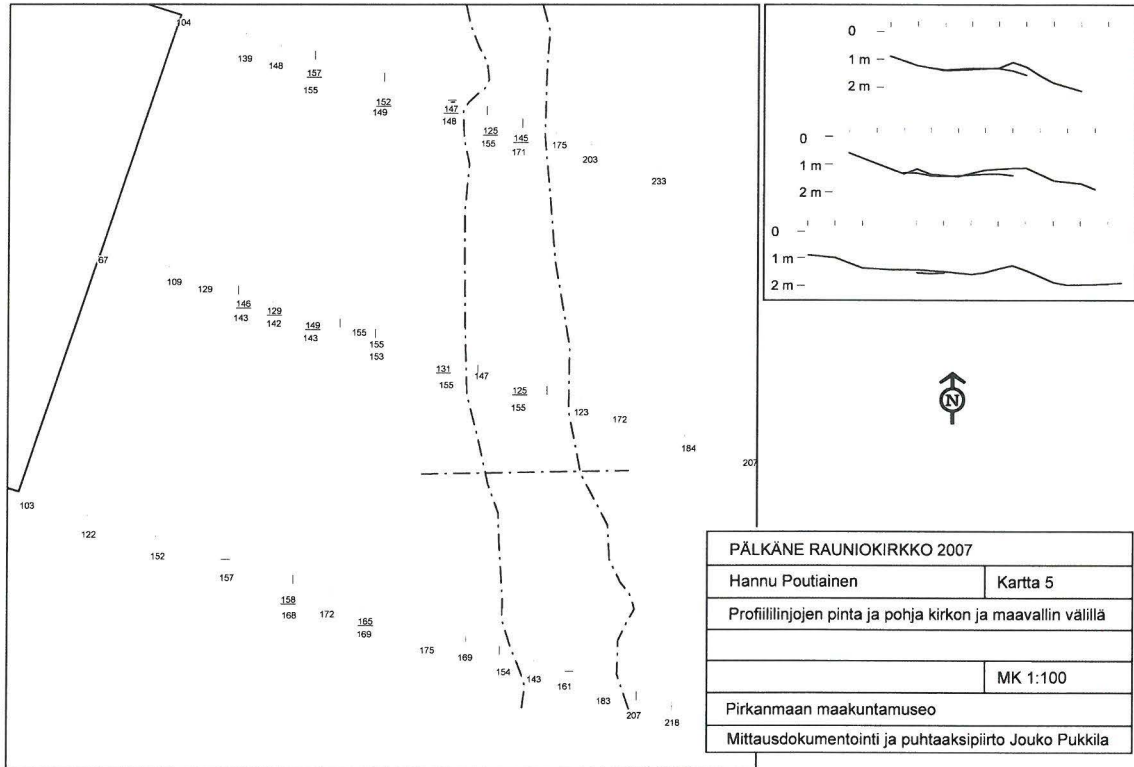

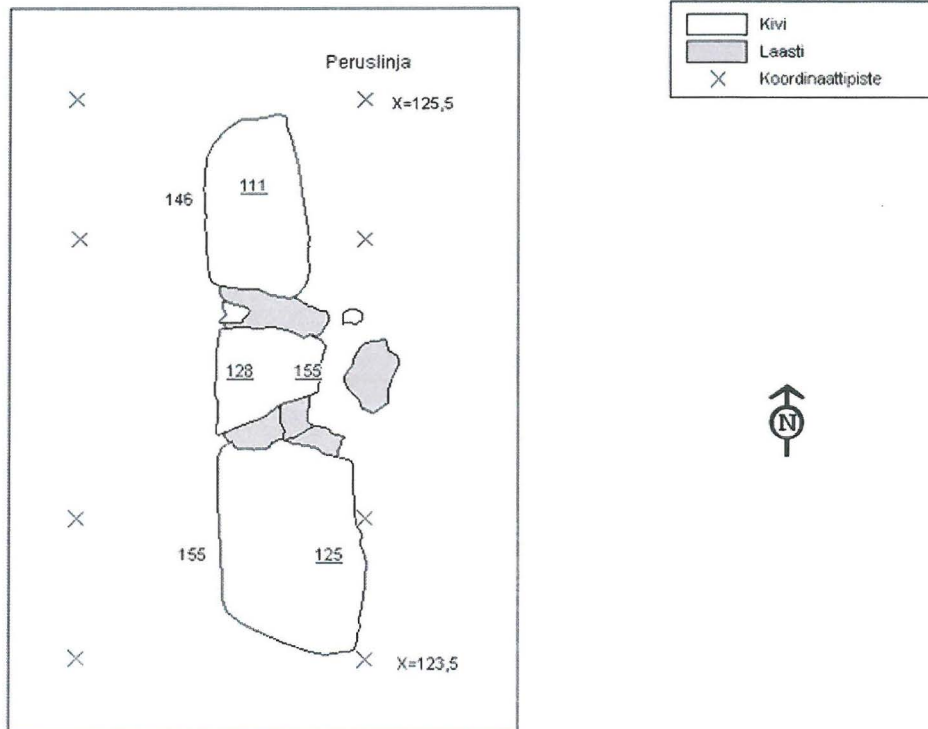
PÄLKÄNE RAUNIOKIRKKO 2007	
Hannu Poutiainen	Kartta 3
Yleiskartta	
	MK 1:1000
Pirkanmaan maakuntamuseo	
Mittausdokumentointi ja puhtaaksipiirto Jouko Pukkila	

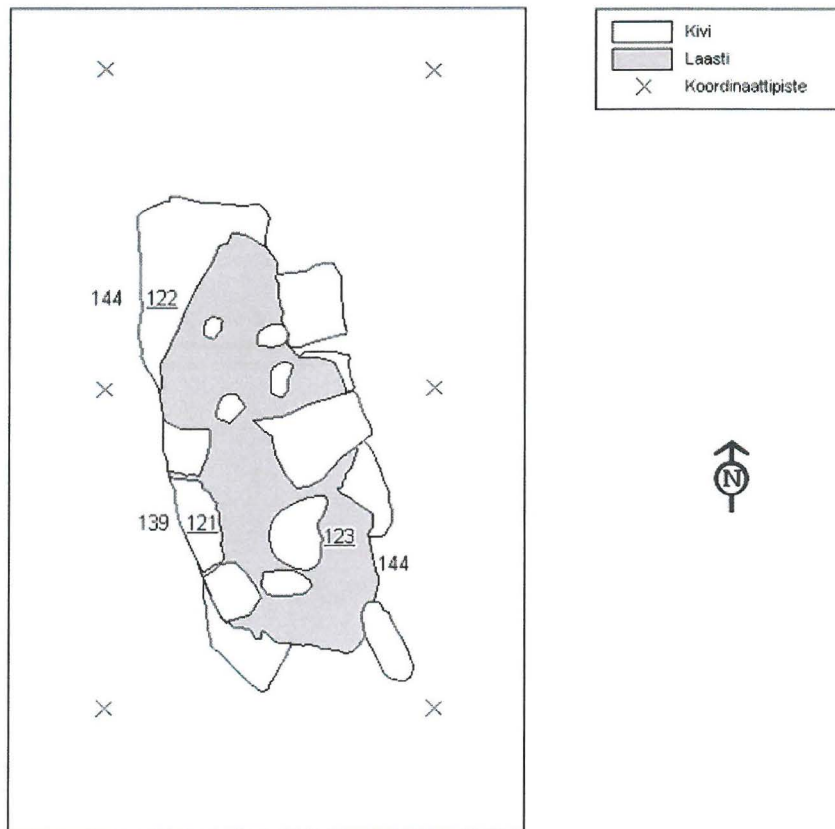
PÄLKÄNE RAUNIOKIRKKO 2007	
Hannu Poutiainen	Kartta 4
Rakenteet, havainnot löydöistä, vallin pinta- ja pohjaluvut	
	MK 1:200
Pirkanmaan maakuntamuseo	
Mittausdokumentointi ja puhtaaksipiirto Jouko Pukkila	

PÄLKÄNE RAUNIOKIRKKO 2007	
Hannu Poutiainen	Kartta 5
Maavallin pohjoispään profililinjat	
MK 1:200	
Pirkanmaan maakuntamuseo	
Mittausdokumentointi ja puhtaaksipiirto Jouko Pukkila	

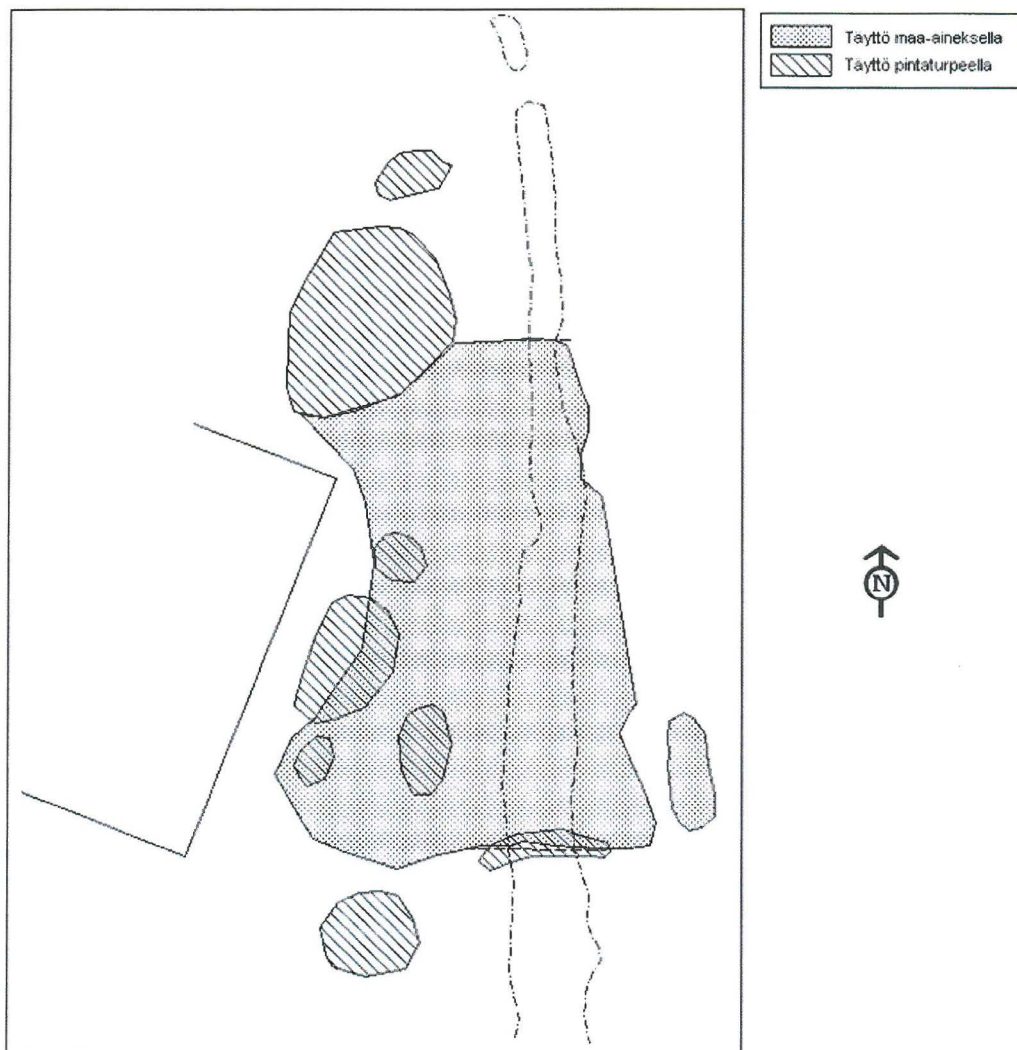

PÄLKÄNE RAUNIOKIRKKO 2007	
Hannu Poutiainen	Kartta 7
Rakenne 1	
	MK 1:20
Pirkanmaan maakuntamuseo	
Mittausdokumentointi ja puhtaaksipiirto Jouko Pukkila	

PÄLKÄNE RAUNIOKIRKKO 2007	
Hannu Poutiainen	Kartta 8
Rakenne 2	
MK 1:20	
Pirkanmaan maakuntamuseo	
Mittausdokumentointi ja puhtaaksipiirto Jouko Pukkila	

PÄLKÄNE RAUNIOKIRKKO 2007	
Hannu Poutiainen	Kartta 9
Vallista poistetun maan ja turpeen sijoittelu pihamaalla	
	MK 1:200
Pirkanmaan maakuntamuseo	
Mittausdokumentointi ja puhtaaksipiirto Jouko Pukkila	

Luettelo löydöistä

Löytömat.	Löytölaji	Tarkennus	Kpl	Mitat	Paino g
Metalli	Kuparilejeerinkiä	Sulanut kappale	1		
		Hylsy	1		
	Lyijyesine	Luoti	1		
	Rautalevyä/varrasta		1		
	Rautasolki		1		
	Rautanauvoja	Takonauvoja	49		
		Resenttejä	16		
	Pullon korkkeja	Alkon viinapullosta Lapinkulta	1		
		olutpullosta IVA	1		
	Lasi	Tasolasi	Ikkunalasia, vihreää, ilmakuplia	6	
Pullolasi		Kirkasta	4		
		Vihreää	3		
Kivi	Hioin		1		
Luu	Ihmisen luita	Kallon luiden kappaleita	6		
		Hammas	1		
		Olkavarrenluu	2		
		Reisiluu	1		
	Eläinten luita	Naudan olkavarrenluu	1		
		Rotan reisiluu	1		
		YHTEENSÄ	101		

Negatiiviluettelo

Pälkäne Rauniokirkko, muinaisjäännöksen hoitotyö 2007

Kuvaaja Hannu Poutiainen (paitsi erikseen merkittynä Jouko Pukkila)

Negatiivit on arkistoitu PMM:n KYY:n kokoelmiin.

Pinnak nro	Aihe	Kuvattu suunnasta	Pvm 2007
10	Pälkäne rauniokirkko. Kirkkomaata ympäröivä maavalli suhteessa kirkkoon (kuvaaja Jouko Pukkila)	SW	18.6
9	Maavallin sijainti suhteessa kirkkoon (kuvaaja J. Pukkila)	NW	18.6
8	Pälkäne rauniokirkko. Työkuva. Maavallia madalletaan ja maanpintaa tasoitetaan.	NW	18.6
7	Pälkäne rauniokirkko. Maavallista löytynyt muuratun rakenteen kappale.	-	18.6
6	Muurattua kivirakennetta (eteläisempi) paljastettuna ja paikalleen jätettynä.	NE	20.6
5	Muurattua kivirakennetta (pohjoisempi) paljastettuna ja paikalleen jätettynä.	SE	20.6
4	Muurattua kivirakennetta (pohjoisempi) paljastettuna ja paikalleen jätettynä. Taustalla rauniokirkko.	NE	20.6
4	Pälkäne rauniokirkko. Hoidettua kirkkomaan aluetta. Yleiskuva.	SW	21.6
2	Pälkäne rauniokirkko. Hoidettua kirkkomaan aluetta. Yleiskuva	NW	21.6

Luettelo löytöjen digikuvista

Pälkäne Rauniokirkko, muinaisjäännöksen hoitotyö 2007

Kuvaaja Hannu Poutiainen

Kuvat on arkistoitu PMM:n KYY:n kokoelmiin.

Nro	Aihe	Pvm 2007
1	Muototiili	9.11.
2	Muototiili	”
3	Muototiili	”
4	Muototiili	”
5	Muototiili	”
6	Muototiili	”
7	Tiili jossa koiran käpälän jälki	”
8	Tiili jossa koiran käpälän jälki	”
9	Ihmisen lonkkaluu	”
10	Ihmisen olkavarrenluu	”
11	Ihmisen olkavarrenluu	”
12	Ihmisen kallonluu	”
13	Hioinkivi	”
14	Hioinkivi	”
15	Takonauvoja	”
16	Sulanutta pronssia, rautahela, rautasolki	”
17	Sulanutta pronssia, rautahela, rautasolki	”

Karttaluettelo

Nro	Laji	Mk
1	Lähestymiskartta	1:200 000
2	Peruskarttaote	1:20 000
3	Yleiskartta	1:1000
4	Rakenteita, havaintoja löydöistä sekä vallin pinta- ja pohjalukuja kuvaava kartta	1:200
5	Profiililinjojen pintaa ja pohjaa kirkon ja vallin välillä kuvaava kartta	1:100
6	Maavallin pohjoispään profiilit	1:200
7	Rakenne 1	1:20
8	Rakenne 2	1:20
9	Vallista poistetun maan ja turpeen sijoittelu pihamaalla	1:200